

"Poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli" (J 8, 32) Co czyni nas prawdziwie wolnymi?

Wstęp

Analizując temat niniejszej pracy pewnie niejednej osobie nasunęła by się myśl "Cóż to jest Prawda?". Dokładnie to pytanie zostało skierowane do Jezusa przez Piłata (o czym kilka rozdziałów wcześniej wspomina Ewangelista św. Jan). Jednocześnie nie ma możliwości zgłębienia tego tematu bez niejako kontrastu. Podobnie jak w przypadku światła - nie da się go opisać nie zestawiając z ciemnością czy też w przypadku dobra, którego nie da się opisać bez kontrastu ze złem tak i prawdy nie należy analizować bez zestawienia jej z zaprzeczeniem prawdy, z kłamstwem.

Jan Paweł II będąc pytany przez André Frossard'a o najważniejsze zdanie Pisma Świętego odpowiedział bez wahania "Prawda was wyzwoli" (J 8,32). A przecież można byłoby się spodziewać jakichś zdań o miłości lub miłosierdziu. W "Dzienniczku" św. Faustyny Kowalskiej znajdziemy natomiast zdanie „Największą radość mam w duszy, kiedy poznaje prawdę” (nr 410).

W niniejszej pracy najpierw skupię się na wyjaśnieniu pojęcia prawdy, następnie na bazie 3 różnych fragmentów Pisma Świętego pokażę przykłady wyzwolenia (w przypadku przyjęcia prawdy). Kolejno przedstawię zaprzeczenie prawdy, zniewolenie oraz sposoby jakie zostały nam dane do zerwania ich więzów. Na końcu znajdzie się podsumowanie, w którym skupię się zarówno na swoich przemyśleniach związanych z tematem, jak również na nauczaniu Kościoła w kwestii prawdy i wolności.

“Czym” jest wspomniana prawda?

Bez zastanowienia się nad głębią tematu podjętej pracy można by zdefiniować prawdę przywołując chociażby Arystotelesa czy też słynne "Veritas est adaequatio rei et intellectus" św. Tomasza z Akwinu. Należy jednak wziąć pod uwagę, że Ewangelia Janowa została spisana w języku greckim, z tego powodu próbę definicji warto zacząć właśnie od oryginału. Greckie ἀλήθεια opierając się na

znaczeniu etymologicznym oznacza “odślonięcie”, “nieukrywanie”. Jest więc pokazaniem danej rzeczy jako niezafalszowana, niezatajona. Alētheia jest pokazaniem prawdziwego stanu rzeczy¹.

Rzeczownik ἀλήθεια był przedmiotem analizy R. Bultmanna, który zaproponował 7 znaczeń tego słowa, z czego dla fragmentu “Poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli” Bultmann określa prawdę jako „rzeczywistość Boga”, „objawienie”. Prawda dla Jana oznacza pewną, obiektywną rzeczywistość pozostającą poza człowiekiem, odśloniętą człowiekowi za pośrednictwem Bożego słowa. Nie utożsamia się z jednym z przymiotów Bożego słowa (stałość, niezmiennność), ale jest samym Bożym Słowem (J 17,17)

Wypadałoby zapytać przy zdaniu “Poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli” czy nie zachodzi w nim przypadkiem pomyłka, ponieważ bardziej zasadne byłoby użycie tego słowa jako “Prawda”, z wielkiej litery - zwracając uwagę na to, że ta Prawda jest osobą

. To zdanie najrozsądniej byłoby rozpatrywać zestawiając je z “Ja jestem drogą i prawdą, i życiem” (J 14,6).

Jako, że Jezus jest “Prawdą” - patrząc dalej za Słowem Bożym bez trudu odnajdziemy “autora” zaprzeczenia prawdy tj. kłamstwa: “Wy macie diabła za ojca i chcecie spełniać pożądanja waszego ojca. Od początku był on zabójcą i w prawdzie nie wytrwał, bo prawdy w nim nie ma. Kiedy mówi kłamstwo, od siebie mówi, bo jest kłamcą i ojcem kłamstwa.” (J 8,44).

W tym wersie nie tylko widzimy, że szatan jest ojcem kłamstwa, ale też,

---

¹ J.D. Watson, Słowo greckie na każdy dzień roku. Inspiracje z Nowego Testamentu, s. 46.

że “w prawdzie nie wytrwał, bo prawdy w nim nie ma” czyli innymi słowy (patrzac za rozumieniem prawdy jako samego Boga) w Bogu nie wytrwał, bo nie ma w nim Boga.

Część dialogu jako punkt wyjścia do zrozumienia

Należy zdać sobie sprawę z tego, że tytułowy temat jest tylko jednym zdaniem wyjętym z obszernego dialogu, jaki Jezus prowadził z Żydami. Niestety ludzie bardzo upodobili sobie wyciąganie pojedynczych zdań tracąc przy tym cały sens całości. Warto zdać sobie sprawę czego dotyczył dialog. Można wyodrębnić z niego trzy części.

Na początku Chrystus świadczy sam o sobie i objawia się jako światłość świata dając obietnicę, że każdy kto za nim idzie nie będzie chodził w ciemności (J 8,12). Dodaje również, że nie tylko świadczy o sobie samym, ale świadczy o Nim także Ojciec (J 8,18).

W kolejnej części Jezus ponownie ukazuje swoją tożsamość definiując siebie samego jako “Ja jestem” (egō eimi – 8,24.28) oraz wskazuje na swą wyjątkową relację z Ojcem (8,26.28-29). W tej części pojawia się również pojęcie grzechu wskazując na konsekwencję jaką grzech niesie “«Każdy, kto popełnia grzech, jest niewolnikiem grzechu” (8,34).

Trzecia część dialogu staje się dyskusją o wolności. Stwierdzenie “Poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli” nie trafiło do żydów skupionych wokół Niego, ponieważ uznawali się za ludzi wolnych, gdyż pochodzili z rodu Abrahama (8,33).

Jezus natomiast wskazuje na niewolę grzechu, w której oni się znajdują i stwierdza, że jedynie On może ich od tej niewoli uwolnić, dając prawdziwą wolność (8,34-36) Następnie wytyka obłudę osób uważających się za dzieci Abrahama wskazując na to, że nie pełnią jego czynów, że nie Boga, a diabła mają za ojca. Nie mogą słuchać

H. Muszyński, 'Prawda' jako termin teologiczny w pismach św. Jana, s. 144.

Jego nauki, ponieważ z Boga nie są, a spełniają požądania swojego ojca, który jest kłamcą i ojcem kłamstwa.

Dialog kończy się wskazaniem na preegzystencję Jezusa - formuła egō eimi identyfikuje Jezusa z Bogiem (8,58) co potwierdza chęć ukamienowania Jezusa

Bóg (Prawda) wyzwala

Chyba każdy chrześcijanin zna przypowieść tytułowaną jako “O synu marnotrawnym” lub “O miłosiernym Ojcu”. Wydawać by się mogło, że syn wyzwala się od ojca podejmując decyzję o pójściu w świat ze swoim majątkiem. Przez moment może się poczuć wolnym - czy raczej swawolnym, rozcinającym jakiegokolwiek więzy (relację ojca z synem, relację braterską). Trwoni jednak swój majątek stając się zależnym od woli obcego człowieka, dla którego podejmuje się jednej z najbardziej hańbiących prac - pasie świnie; co więcej - chce żywić się strąkami, którymi żywi się te zwierzęta.

Stając w prawdzie o sobie, ale też w prawdzie o Ojcu i o wspólnym życiu u boku Ojca (“nawet niewolnicy mają pod dostatkiem chleba”) podejmuje się czynu, który decyduje się być dla niego bardziej wyzwalający, niż mógłby się spodziewać. Ojciec nie tylko nie czyni go niewolnikiem, ale przypomina o tym, że nie przestał być jego synem i przyobleka w to co ma najlepsze.

Prawda może uwolnić, ale nie musi?

Bliscy uczniowie Jezusa - Piotr (Opoka) i Judasz (podawanie chleba) choć tak podobni to jednak tak diametralnie różni w kontekście zrozumienia i przyjęcia

---

Zob. H. Blocher, *The Biblical Concept of Truth*, s. 59–60

prawdy. Zarówno jeden jak i drugi żyli z Chrystusem na co dzień. Obydwoje odwrócili się od Niego - jeden przez zdradę za 30 srebrników, drugi przez trzykrotne zaparcie się go.

Piotr po zaparciu się zalał się łzami, żałował swojego czynu. Jego szczerą postawą, miłość do Boga doprowadziły do jego nawrócenia i głębszego zrozumienia, przyjęcia Prawdy - co stało się widoczne w jego późniejszym życiu i działalności apostoelskiej. Judasz choć był jednym z Jego uczniów i moglibyśmy powiedzieć “miał prawdę na wyciągnięcie ręki” przejęty był bardziej sobą i swoim egoizmem. Chciwość, której ulegał popchnęła go do zdrady.

Analiza postaw św. Piotra i Judasza wobec Prawdy w kontekście ich relacji z Jezusem Chrystusem pozwala na głębsze zrozumienie, w jaki sposób prawda może lub nie może uwolnić. W przypadku św. Piotra, jego spotkanie z Prawdą w osobie Jezusa skłoniło go do refleksji nad własnymi słabościami i popełnionymi błędami, co doprowadziło go do nawrócenia i umocnienia wiary. Prawda, którą przyjął, uczyniła go prawdziwie wolnym.

Natomiast Judasz po zdradzie Jezusa pogrążył się w głębokim poczuciu winy i rozpacz. Według Ewangelii, popełnił samobójstwo, co świadczy o jego silnym wewnętrznym konflikcie i braku nadziei na pojednanie. Jego tragiczny los staje się przestrogą przed konsekwencjami grzechu i zdrady.

Te dwie, jakże inne postawy wskazują na to, że sama znajomość Prawdy nie gwarantuje wolności. To czy Prawda uwalnia w wielu przypadkach zależy od zaangażowania w proces nawrócenia i to niezależnie od wcześniej dokonanych czynów. Zawierzyć Prawdzie oznacza żyć “Przez Chrystusa, z Chrystusem i w Chrystusie”. Zawierzyć Prawdzie oznacza pójść za nią, niejednokrotnie zostawiając ze sobą

„Jezus posługuje się tu słownictwem tradycji biblijnej i żydowskiej, w której ‘prawda’ oznacza zbawcze orędzie, słowo objawione. Człowiek Jezus jest prawdą jako pełnia objawienia” – A. Tronina, ‘Co to jest prawda?’, s. 24. Por. H. Blocher, *The Biblical Concept of Truth*, s. 58–59; A.J. Köstenberger, ‘What is Truth?’ Pilate’s Question in Its Johannine and Larger Biblical Context, s. 35.

cały bagaż dotychczasowego życia; można powiedzieć “narodzić się na nowo”.

Podobnie jak Piotr my również możemy ba, nawet powinniśmy patrzeć na Chrystusa pozwalając samym sobie na stanięcie wobec Prawdy - takie pojednanie, przywrócenie wolności jest możliwe w sakramencie spowiedzi.

**Prawda nie rozwiązuje doczesnych problemów,
a mimo to pozwala być wolnym.**

Można “ją” poznać nawet w ostatnim momencie życia.

Cóż to był za szczęściarz! Będąc fanem różnych dyscyplin sportowych niejednokrotnie widziałem spektakularne comeback’i. Gdy z przegranej podnosisz się w ostatnim możliwym momencie i ostatecznie wygrywasz mecz (nawet dosłownie “o włos”) radość jest wręcz nie do opisania. Patrząc na towarzyszy Jezusa na krzyżu, na łotrów na pierwszy rzut oka widzimy zbrodniarza, osobę tak “po ludzku” potępioną, skazaną słusznie za swoje przewinienia. Są przegrani, skreśleni. Jeden z nich jednak zalicza najbardziej spektakularny comeback na świecie mimo, że mogłoby się wydawać, że jest w miejscu, w którym niczego już nie można zrobić.

“Dobry” łotr prawdopodobnie słyszał wcześniej o Jezusie, o Jego nauczaniu o czym świadczy stwierdzenie, że Chrystus cierpiał niewinnie . Samo jednak słyszenie prawdy nie spowodowało u niego wcześniej przemiany życia. “Słuchać będziecie, a nie zrozumiecie, patrzeć będziecie, a nie zobaczycie.” Dopiero przyjęcie Prawdy

---

R. Robert (Le malentendu sur le nom divin au chapitre VIII du quatrième évangile, „Revue Thomiste” 88[1988], s. 278-287) sugeruje, iż w stwierdzeniu Jezusa w 8,24b: „Jeśli bowiem nie uwierzycie, że ja jestem” (ean gar mē pisteusēte hoti egō eimi), spójnik hoti powinien być czytany jako zaimek względny uogólniający rodzaju nijakiego (od hotis), dając ean gar mē pisteusēte ho ti egō eimi („Jeśli bowiem uwierzycie temu, czym ja jestem”). Należy pamiętać, iż starożytne manuskrypty greckie nie miały żadnych przerw pomiędzy literami, wyrazami czy zdaniami. Taka wypowiedź Jezusa prowadzi do zrozumiałego pytania „Kim Ty jesteś?” (su tis ei? – partykuła tis – „kim” jest tym samym wyrazem co ti – „czym, co” w 8,24) i Jego odpowiedzi w 8,25 (tēn archēn ho ti kai lalo hymin – „[Ja jestem] od początku tym, który do was mówi”). Taka sama sytuacja zachodzi także w 8,28 (tote gnōsesthe ho ti egō eimi – „Kiedy poznacie to, czym (kim) ja jestem” – ho ti w miejsce hoti). Nie może być mowy o takim błędnym rozczytaniu tekstu w przypadku 8,58, gdzie nie ma partykuły hoti.

skłoniło go do refleksji i zwrócenia się do Boga słowami: „Pamiętaj o mnie, kiedy przyjdiesz do swojego królestwa”.

Jezus nie zapowiedział, że skończą się jego cierpienia czy też, że dostanie jeszcze szansę nadrobienia swoich przewinień. Co więcej słowa, które jednoznacznie wskazują na to, że umrze stają się wybawieniem - “Dziś ze mną będziesz w raju”.

Tym samym choć skazany na śmierć i przybity do krzyża, w swoich ostatnich chwilach życia doświadczył wewnętrznej wolności. Był wolny od strachu, wolny od zgorzknienia czy złości. To wydarzenie dobrze pokazuje, że nawet w najciemniejszym momencie życia istnieje nadzieja.

Na kartach Ewangelii możemy zauważyć, że niemal wszyscy zwracali się do Chrystusa w formie grzecznościowej lub przy użyciu tytułu: Mistrzu, Rabbuni, Nauczycielu, Panie. Jest tylko jedno miejsce, w którym człowiek zwraca się do Niego po imieniu. Tą osobą jest właśnie Łotr. Bezpośredni zwrot wskazuje na wielką bliskość Pana Jezusa i Dobrego Łotra, jaka się między nimi zrodziła.

Historia tego konkretnego nawrócenia ukazuje siłę osobistego doświadczenia spotkania z Jezusem (poznania i przyjęcia Prawdy). Możemy dostrzec potężną siłę miłości i miłosierdzia Chrystusa, która może odmienić każde życie, bez względu na

---

Zob. J 10,33: „Nie kamienujemy cię za dobry czyn, ale za bluźnierstwo, za to, że ty, będąc człowiekiem, uważasz siebie za Boga”. Stary Testament aplikuje karę śmierci przez ukamienowanie w przypadku apostazji (Kpł 20,2 – kult Molocha; Pwt 13,11;17,5), bluźnierstwa (Kpł 24,10-23), praktykowania czarów (Kpł 20,27), naruszenia szabatu (Lb 15,32-36), niewłaściwego wykonania klątwy herem (Joz 7,11-25), nieposłuszeństwa syna (Pwt 21,18-21), przedmałżeńskiej nieczystości kobiety (Pwt 22,21) oraz cudzołóstwa z zaręczoną dziewczyną (Pwt 22,23-24). Zob. R. Westbrook, Punishments and crimes, w: The Anchor Bible Dictionary, red. D.N. Freedman, t. V, New York et al. 1992, s. 555.

Zdaniem B.S. Jacksona za wyjątkiem nakazu ukamienowania wołu (Wj 19,12-13; 21,28-32) czy dotknięcia świętej góry (Wj 21,12-17) wszędzie tam, gdzie występuje kara ukamienowania, mamy do czynienia z zamierzoną (intencjonalną) obrazą. Zob. B.S. Jackson, Essays in Jewish and Comparative Legal History (Studies in Judaism in Late Antiquity 10), Leiden 1975, s. 113.

Co do bluźnierstwa, Miszna (Sanh. 7,5) nakazywała karę ukamienowania w przypadku, gdy bluźnierca wypowiedział Tetragram (Jhwh; imię Boga z Wj 3,14) i dwóch świadków przestrzegało go wcześniej przed takim czynem.

W Talmudzie (b. Sanh. 56a), Rabin Meir rozciąga karę ukamienowania na przypadki, w których bluźnierca używa jednego z zastępczych imion Boga. Późniejsza halakha ustaliła, iż jedynie ten, kto wypowiedział Tetragram był skazywany na ukamienowanie, podczas gdy ten, kto wypowiedział jedno z zastępczych imion był biczowany. (zob. Blasphemy. In the Talmud, w: Encyclopaedia Judaica. Second Edition, red. F. Skolnik, t. III, Farmington Hill (Mi.) 2007, s. 741.

jego przeszłość. W każdym momencie życia mamy możliwość przyjęcia Prawdy.

Kajdany, które zabierają wolność (zniewalają)

„Słowo, czyn lub pragnienie przeciwne prawu wiecznemu”
„miłość siebie, posunięta aż do pogardy Boga”
- to jedne z przytoczonych przez św. Augustyna definicji grzechu.

Grzech ciężki pozbawia nas komunii z Bogiem, jednak każdy grzech powoduje nieuporządkowane przywiązanie do stworzeń, które wymaga oczyszczenia, albo na ziemi, albo po śmierci. Nie raz popełniając grzech kierujemy się własnym egoizmem, chęcią zaspokojenia jakiegoś popędu, chęcią szybkiego osiągnięcia jakiegoś celu (nie zważając na to czy nasze postępowanie jest etyczne). To jak ironiczna pułapka, która obiecuje wolność, ale w rzeczywistości zniewala.

Często (niezależnie czy doznajemy zaspokojenia potrzeb czy nie) grzech sprawia, że czujemy się prędzej czy później gorzej - przygnębieni, zawiedzeni swoim postępowaniem lub jego efektami, mamy „moralnego kaca”. Im dłużej żyjemy w takim stanie, im częściej popełniamy grzech i w nim trwamy - tym bardziej tkwimy w sidłach niewoli, która odwraca nas od Boga. Pozostawanie w jej więzach powoduje mocno osłabia poczucie własnej wartości. Zaniedbanie jakim jest trwanie w nim <w grzechu> bardzo często prowadzi do coraz poważniejszych upadków. Szeroko pojęte niewłaściwe postępowanie, tworzy w człowieku stan coraz większego zamknięcia na prawdę objawienia, coraz większej niewoli grzechu. Jednocześnie pozostawanie w niewoli grzechu oznacza pozostawanie niewolnikiem diabła.

.

Łk 15, 15 - Zajęcie najbardziej hańbiące, a dla Żydów niewysłowione poniżenie, bo świnie uchodziły za zwierzęta nieczyste (por. Kpł 11,7n).

Można powiedzieć, że kajdany grzechu, choć niewidoczne dla oka, są równie realne i zniewalające, jak te z żelaza.

Z więzów niewoli może nas wyswobodzić Bóg. Mówi o tym psalm 118 w słowach “Ty rozerwałeś moje kajdany”. Psalmista tym tekstem wyraża wdzięczność za służenie Bogu, który nas ukształtował i o nas walczy. Jednocześnie wskazuje na to, że posłuszeństwo Chrystusowi jest wejściem w prawdziwą wolność.

“Ku wolności wyswobodził nas Chrystus”

Wśród środków niwelujących kajdany grzechu możemy wyróżnić 3 sakramenty: chrzest święty, sakrament pokuty i pojednania oraz namaszczenie chorych; innym ze środków są egzorcyzmy.

Chrzest Święty

Chrzest jest pierwszym z Sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego. Ma jednak w sobie moc “obmycia”. Każda osoba poprzez ten sakrament staje się wyzwolona z mocy grzechu i wszczepiona w Kościół. Możemy powiedzieć za Cyrylem Jerozolimskim, że Chrzest Święty niesie za sobą zbawcze dary, jakimi są: odpuszczenie grzechów, synostwo i dar Ducha Świętego. Cyryl tak mówił o znaczeniu chrztu: „Wskutek grzechu wchodzisz umarły[do źródła chrztu], ale wychodzisz zbudzony do życia w sprawiedliwości. Jeśliś bowiem wrósł w podobieństwo śmierci Zbawiciela, będziesz też godny Jego zmartwychwstania. Jak Jezus wziął na siebie grzech świata i umarł, aby zniszczyć grzech i wskrzesić cię

Doksologia kończąca Modlitwę Eucharystyczną kończąca się słowami “Amen”. To „amen” ma swoją wymowę: staje się ono podjęciem zobowiązania. Dar własnego życia pośród szarej codzienności będzie kultem składanym Bogu w takim stopniu, w jakim człowiek będzie próbował kształtować swoje codzienne wybory w posłuszeństwie woli Ojca. (za: <https://diecezjasandomierska.pl/co-to-jest-doksologia-na-zakonczenie-modlitwy-eucharystycznej-i-co-ona-wyraza/> dostęp z dnia 15.04.2024)

z niewoli grzechu i uzdrawia
. Odzyskanie łaski usprawiedliwienia jest możliwe
w sakramencie pokuty
.

Św. Augustyn uważa, że "usprawiedliwienie grzesznika jest większym dziełem aniżeli stworzenie nieba i ziemi", ponieważ "«niebo i ziemia przeminą», zbawienie zaś i sprawiedliwość wybranych, czyli tych, których wybrał, będą trwać wiecznie"

Tym samym w szczególności, by zostać wyzwolonym z niewoli grzechu powinniśmy korzystać z łaski tego sakramentu uzdrowienia. W tym sakramencie mocą słów wypowiedzianych przez kapłana, któremu Chrystus powierzył „posługę jednania” (2 Kor 5, 18; por. KKK 1442) Bóg uzdrawia duszę, powodując odzyskanie wolności.

Namaszczenie chorych

„Choruje ktoś wśród was? Niech wezwie kapłanów Kościoła i niech modlą się nad nim namaszczając go olejem w imię Pańskie. Modlitwa płynąca z wiary wybawi chorego i ulży mu Pan. A jeśli by był w grzechach, będą mu odpuszczone” (Jk 5,14-15).

To właśnie łaska przebaczenia “jeśli by był w grzechach, będą mu odpuszczone” jest dla wielu osób (zwłaszcza dla umierających) sposobnością do przyjęcia Prawdy i pojednania się z Bogiem. W dokumentach Soboru Trydenckiego o Namaszczeniu Chorych czytamy: „Istotą jest łaska Ducha Świętego. Jego to namaszczenie usuwa winy, jeśli byłyby jeszcze jakieś do odpokutowania, oraz pozostałości grzechu: przynosi ulgę i umocnienie duszy chorego, wzbudzając w nim wielką ufność w miłosierdzie Boże. [...]

”

Św. Augustyn, Contra Faustum manichæum, 22, 27: PL 42, 418. Por. Katechizm, 1849.

Egzorcyzmy

Tajemnica Bożego Miłosierdzia staje się dla nas trudniejsza do pojęcia, gdy zdarzają się przypadki wyjątkowego udręczenia i opętania przez szatana.

W Ewangeliach znajduje się wiele przykładów, gdzie Jezus wypędzał złe duchy i uzdrawiał opętanych (choćby Mt 8,16; Mk 1, 32-39), które sugerują, że nie były to odosobnione przypadki (“przyprawiono Mu wielu opętanych”, “przynosili do Niego wszystkich chorych i opętanych; i całe miasto było zebrane u drzwi”. Jezus udzielił władzy Apostołom i innym uczniom, aby wyrzucali duchy nieczyste, dlatego Kościół już od apostoelskich czasów wykonywał wyzwoleńczą misję

Jednak nie tylko w przypadku opętania stosowane są egzorcyzmy. Choć słowo “egzorcyzm” dla przeciętnego człowieka może brzmieć strasznie i kojarzyć się jedynie z horrorami jak np. “Obecność” to właśnie z egzorcyzmami spotykamy się wielokrotnie w życiu Kościoła. Ba, jako ochrzczeni również byliśmy egzorcyzmowani jako katechumeni (w okresie katechumenatu są przewidziane tzw. egzorcyzmy mniejsze

) lub jako dzieci (w trakcie modlitwy egzorcyzmu wyznajemy, że dzieci będą narażone na pokusy i zasadzki szatana, przed którymi będą musiały walczyć i prosimy by Bóg strzegł ich “nieustannie na drodze życia”).

W Chrystusie, który wyzwolił nas z kajdan grzechu i śmierci, odnajdujemy nadzieję na uwolnienie się z wszelkiego zniewolenia, także tego, które pochodzi od złego ducha. Egzorcyzmy są drogą, którą Chrystus wyznaczył ku wolności i zbawieniu, prowadząc do światła Jego miłosierdzia. Przez swoje działanie objawia się jako

Św. Augustyn, De civitate Dei, 14, 28.

Prawda.

Podsumowanie - Co czyni nas prawdziwie wolnymi?

Kongregacja Nauki Wiary wskazuje nam na Chrystusa, który jako „droga, prawda i życie”, dokonał naszego odkupienia przez krzyż i zmartwychwstanie. To odkupienie jest jednocześnie „wyzwoleniem w najpełniejszym znaczeniu, ponieważ wyzwoliło nas od zła najbardziej radykalnego, to znaczy od grzechu i spod władzy śmierci.”

Historia skrajnych postaw dwóch uczniów doskonale ilustruje prawdę o tym, że samo poznanie Prawdy nie gwarantuje wolności - dopiero jej przyjęcie i życie zgodnie z nią lub powracanie do niej niezależnie od swoich przewinień daje prawdziwe wyzwolenie. Zachowanie “dobrego łotra” wskazuje na to, że przyjęcie Prawdy jest możliwe nawet w ostatnich chwilach życia.

Jednocześnie Bóg daje człowiekowi wolność, która „jest zakorzenioną w rozumie i woli możliwością działania lub niedziałania, czynienia tego lub czegoś innego, a więc podejmowania przez siebie dobrowolnych działań” (KKK 1731).
“Wolność dopóki nie utwierdzi się w pełni w swoim najwyższym dobru, jakim jest Bóg, zakłada możliwość wyboru między dobrem a złem [...]. Prawdziwą wolnością

Zob. 1472 KKK - Grzech ma podwójny skutek. Grzech ciężki pozbawia nas komunii z Bogiem, a przez to zamyka nam dostęp do życia wiecznego, którego pozbawienie nazywa się "karą wieczną" za grzech. Każdy grzech, nawet powszedni, powoduje ponadto nieuporządkowane przywiązanie do stworzeń, które wymaga oczyszczenia, albo na ziemi, albo po śmierci, w stanie nazywanym czyśćcem. Takie oczyszczenie uwalnia od tego, co nazywamy "karą doczesną" za grzech. Obydwie kary nie mogą być traktowane jako rodzaj zemsty, którą Bóg stosuje od zewnątrz, ponieważ wypływają one jakby z samej natury grzechu. Nawrócenie, które pochodzi z żarliwej miłości, może doprowadzić do całkowitego oczyszczenia grzesznika, tak że nie pozostaje już żadna kara do odpokutowania.

jest tylko wolność w służbie dobra i sprawiedliwości. Wybór nieposłuszeństwa i zła jest nadużyciem wolności i prowadzi do "niewoli grzechu" (por. KKK 1732).

Choć początkowo może wydawać się, że grzech daje pewne pozorne poczucie wolności, to w dłuższej perspektywie prowadzi on jedynie do coraz większego zniewolenia, więzienia w złudnych obietnicach i chwilowych przyjemnościach.

Bóg, w swojej nieskończonej miłości i miłosierdziu ofiarował nam środki, które umożliwiają nam uwolnienie się od więzi grzechów i odzyskanie prawdziwej wolności. „Istota chrześcijańskiego doświadczenia wolności leży w usprawiedliwieniu przez łaskę wiary i przez sakramenty Kościoła. Łaska ta wybawia nas od grzechu i prowadzi do przyjaźni z Bogiem. Przez Śmierć i Zmartwychwstanie Chrystusa uzyskujemy przebaczenie. Doświadczenie naszego pojednania z Ojcem jest owocem Ducha Świętego. Bóg objawia się nam jako Ojciec miłosierdzia, przed którym możemy stanąć z największą ufnością.”

Tak więc, co czyni nas prawdziwie wolnymi? Poznanie Chrystusa, przyjęcie Jego nauk, życie pełnią sakramentów. Pełne zaufanie Bogu, trwanie w Jego nauce i nieustanne powracanie do Niego (zwłaszcza w przypadku popełnienia grzechu) wydaje się być przepisem na osiągnięcie prawdziwej wolności. Należy jednak pamiętać przy tym, że „teraz widzimy jakby w zwierciadle, niejasno”, ale w rajcu „zobaczymy twarzą w twarz. [...] poznam tak, jak i zostałem poznany” (1 Kor 13,12). Choć objawiła nam się Prawda - Bóg wcielony - to czas na poznanie Go w pełni dopiero przed nami.

Zob. M. Hasitschka, *Befreiung von Sünde nach dem Johannesevangelium. Eine bibeltheologische Untersuchung* (Innsbrucker theologische Studien 27), Innsbruck 1989, s. 239-240; M. Marcheselli, „Il Figlio vi farà liberi” (Gv 8,36). *Da Gesù uomo libero alla libertà del discepolo*, w: *Libertà va cercando*, red. A. Bigarelli, (Sussidi biblici 87), Reggio Emilia 2005, s. 95.

Bibliografia:

- M. Hasitschka, Befreiung von Sünde nach dem Johannesevangelium. Eine bibeltheologische Untersuchung (Innsbrucker theologische Studien 27),
- Breviarium fidei, Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła
- W. Słomka, Chrzest jako podstawa duchowości chrześcijańskiej, w: Chrzest – nowość życia, red. A. Nowak
- <https://diecezjasandomierska.pl/co-to-jest-doksologia-na-zakonczenie-modlitwy-eucharystycznej-i-co-ona-wyraza/>
- A. Tronina, “Co to jest prawda?”
- Św. Augustyn, Contra Faustum manichæum
- Św. Augustyn, De civitate Dei

Zob. I. de la Potterie, La vérité, s. 831: „De ce que nous venons de dire résulte clairement que Jésus parle ici de l’esclavage des hommes envers le diable. (...) L’esclavage dont le Fils nous libère n’est donc simplement l’esclavage du péché (au plan moral); c’est l’esclavage diabolique”.

- Jan Paweł II, Encyklika Dominum et vivificantem
- Encyclopaedia Judaica. Second Edition, red. F. Skolnik, t. III
- B.S. Jackson, Essays in Jewish and Comparative Legal History (Studies in Judaism in Late Antiquity 10)
- Św. Augustyn, In Evangelium Johannis tractatus
- M. Marcheselli, „Il Figlio vi farà liberi” (Gv 8,36). Da Gesù uomo libero alla libertà del discepolo, w: Libertà va cercando, red. A. Bigarelli, (Sussidi biblici 87)
- Kongregacja Nauki Wiary, Instrukcja o chrześcijańskiej wolności i wyzwoleniu
- Katechizm Kościoła Katolickiego, wyd. Pallottinum
- I. de la Potterie, La vérité
- R. Robert, Le malentendu sur le nom divin au chapitre VIII du quatrième évangile, „Revue Thomiste”
- Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych, n. 101
- Obrzędy chrztu dzieci, nn. 49. 86.
- Św. Cyryl Jerozolimski, dz. cyt., katecheza 3, O chrzcie, nr 12
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia tysiąclecia. Wydanie V
- H. Muszyński, „Prawda” jako termin teologiczny w pismach św. Jana
- R. Westbrook, Punishments and crimes, w: The Anchor Bible Dictionary, red. D.N. Freedman
- Jan Paweł II, Adhortacja apostolska Reconciliatio et poenitentia,
- G. Koch, Sakramentologia – zbawienie przez sakramenty. Traktat X, w: Podręcznik teologii dogmatycznej, red. W. Beinert
- J.D. Watson, Słowo greckie na każdy dzień roku. Inspiracje z Nowego Testamentu
- H. Blocher, The Biblical Concept of Truth
- H. Blocher, The Biblical Concept of Truth
- A.J. Köstenberger, 'What is Truth?' Pilate's Question in Its Johannine and Larger Biblical Context

SPIS TREŚCI

W. Słomka, Chrzest jako podstawa duchowości chrześcijańskiej, w: Chrzest – nowość życia, red. A. Nowak, W. Słomka, Lublin 1992, s. 13; por. także KKK 1213.

Wstęp	1
.....	1
Wstęp	1
.....	1
“Czym” jest wspomniana prawda?.....	1
“Czym” jest wspomniana prawda?.....	1
Część dialogu jako punkt wyjścia do zrozumienia.....	3
Część dialogu jako punkt wyjścia do zrozumienia.....	3
Bóg (Prawda) wyzwala.....	4
Bóg (Prawda) wyzwala.....	4
Prawda może uwolnić, ale nie musi?.....	4
Prawda może uwolnić, ale nie musi?.....	4
Prawda nie rozwiązuje doczesnych problemów, a mimo to pozwala być wolnym.	
Można “ją” poznać nawet w ostatnim momencie życia.....	6
Prawda nie rozwiązuje doczesnych problemów, a mimo to pozwala być wolnym.	
Można “ją” poznać nawet w ostatnim momencie życia.....	6
Kajdany, które zabierają wolność (zniewalają).....	8
Kajdany, które zabierają wolność (zniewalają).....	8
“Ku wolności wyswobodził nas Chrystus”.....	9
“Ku wolności wyswobodził nas Chrystus”.....	9
Chrzest Święty.....	9
Chrzest Święty.....	9
Sakrament Pokuty i Pojednania	
.....	10
Sakrament Pokuty i Pojednania	
.....	10
Namaszczenie chorych.....	11
Namaszczenie chorych.....	11
Egzorcyzmy	
.....	12
Egzorcyzmy	
.....	12
Podsumowanie - Co czyni nas prawdziwie wolnymi?.....	13
Podsumowanie - Co czyni nas prawdziwie wolnymi?.....	13
Bibliografia:.....	15
Bibliografia:.....	15

Św. Cyryl Jerozolimski, dz. cyt., katecheza 3, O chrzcie, nr 12, s. 55.

Zob. 1990 KKK Usprawiedliwienie uwalnia człowieka od grzechu sprzeciwiającego się miłości Bożej i oczyszcza jego serce. Usprawiedliwienie jest wynikiem inicjatywy miłosierdzia Bożego, które ofiaruje przebaczenie. Jedną człowieka z Bogiem. Wyzwala z niewoli grzechu i uzdrawia.

Zob. 1446 KKK Chrystus ustanowił sakrament pokuty dla wszystkich grzeszników w Kościele, a przede wszystkim dla tych, którzy po chrzcie popełnili grzech ciężki i w ten sposób utracili łaskę chrztu oraz zadali ranę komunii kościelnej. Sakrament pokuty daje im nową możliwość nawrócenia się i odzyskania łaski usprawiedliwienia. Ojcowie Kościoła przedstawiają ten sakrament jako "drugą deskę (ratunku) po rozbiciu, jakim jest utrata łaski"

Św. Augustyn, In Evangelium Johannis tractatus, 72, 3

Por. Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Reconciliatio et paenitentia*, nn. 14-22: AAS (1985) 206-207
i encyklika *Dominum et vivificantem*, n. 18: AAS (1986) 826.

Por. Mt 10,1.8; Mk 3,14-15;6,7.13; Łk 9,1;10,17.18-20

Zob. Mk 6, 12-13; Dz 5, 12-16; Dz 8, 6-8; Dz 16, 16-24;

Por. Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych, n. 101; por. Katechizm Kościoła Katolickiego, n. 1673.

Por. Obrzędy chrztu dzieci, nn. 49. 86.

Instrukcja o chrześcijańskiej wolności i wyzwoleniu, 3.

Instrukcja o chrześcijańskiej wolności i wyzwoleniu, 52.